

LİSANS DÜZEYİNDE MUHASEBE EĞİTİMİNİN YETERLİLİĞİNE YÖNELİK MESLEK ADAYLARI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin MERT*

Alev VARCAN BAŞKAYA**

Öğr. Gör. Fatih KOÇ***

YMM Bilalettin TOPLUK****

Makale Gönderim Tarihi : 24/04/2020 / Kabul Tarihi : 13/05/2020

Makale Türü: Araştırma

ÖZ

Yaşanılan ekonomik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak, işletmelerin kalifiye personel ihtiyacı da aynı oranda artmıştır. Muhasebe ve denetim alanında da yaşanan gelişmeler paralelinde nitelikli insan gücüne olan ihtiyaç giderek artmıştır. Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin önemi de bu noktada ortaya çıkmaktadır. Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin düzeyi, meslek adaylarının; çalışma hayatında üstlenecekleri görevler noktasında performans ve başarılarını etkilemektedir.

Bu çalışmayla, lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin yeterliliği; müfredat ve fiziki-teknik alt yapı yönünden ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırma serbest muhasebeci mali müşavir adayları üzerinde yapılmıştır. Araştırmada veri toplama tekniği olarak, anket yöntemi kullanılmış ve toplanılan veriler, istatistiki yöntemler kullanılarak analiz edilmiş ve ulaşılan bulgular açıklanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir adaylarının lisans düzeyinde muhasebe eğitimini; gerek ‘müfredat’, gerekse ‘fiziki ve teknik altyapı’ yönünden yeterince başarılı buldukları görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Lisans Eğitimi, Muhasebe Eğitimi, Meslek Adayı, Muhasebe Eğitiminin Yeterliliği

JEL: M40, M41

* İstanbul Okan Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Muhasebe ve Denetim Bölümü, ORCID ID: 0000-0001-5391-7865

** Doktora Öğrencisi – İstanbul Okan Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-5467-5324

*** Çağ Üniversitesi, M.Y.O., Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, ORCID ID: 0000-0002-0333-7456

**** Doktora Öğrencisi – İstanbul Okan Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-3933-234X

A RESEARCH ON THE PROFESSIONAL ACCOUNTANT CANDIDATES FOR SUFFICIENCY OF ACCOUNTING EDUCATION AT UNDERGRADUATE LEVEL

ABSTRACT

Due to increasing developments on economic and technological world, the need for qualified staff of the companies has increased at the same level. On the other hand, depending the developments of accounting and auditing fields, the need for qualified manpower has increased as well. The importance of accounting education at the undergraduate level arises at this point. The sufficiency of accounting education at undergraduate level determines the performance and success of professional accounting candidates in terms of responsibilities in working life.

In this study, the objective is to examine the sufficiency of accounting education at the undergraduate level for professional accountant candidates. In the research, the data has been collected by survey method and tested by statistical techniques to reach the conclusion.

As a result of the research, it is observed, the professional accountant candidates stated that accounting education at undergraduate level is not sufficient in terms of curriculum and also physical and technological infrastructures.

Keywords: Undergraduate Education, Accounting Education, Professional Accountant Candidates, Sufficiency of Accounting Education

JEL: M40, M41

1. GİRİŞ

G ünümüz iktisadi hayatının ana dinamiklerinden biri, giderek yoğunlaşan rekabet koşullarına uyum sağlayabilmektir. Rekabet koşulları; işletmeler tarafından, muhasebenin öneminin anlaşılmasını sağlamıştır. Özellikle data setlerinden, ihtiyaca yönelik ve gerçeğe uygun bilginin ortaya çıkarılması, bu bilgilerin işlenerek gerekli raporların hazırlanması ve muhasebe bilgi kullanıcılarıyla paylaşılması, amaçlarına hizmet eden muhasebe fonksiyonu işletmelere rekabet koşullarında önemli güç katmaktadır. Her işletmenin bir muhasebe fonksiyonu olduğu göz önüne alındığında, bu nitelikli iş gücüne olan ihtiyaç daha da önemli bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin amacı; işletmelerde bu fonksiyonu üstlenecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesidir.

Bu çalışmanın amacı; lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin yeterliliğinin araştırılmasıdır. Literatürde lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin yeterliliğini müfredat yapısından hareketle inceleyen birçok çalışma olduğu görülmüştür. Ancak müfredatla birlikte, eğitim uygulamaları, fiziki ve teknik alt yapı yönleriyle de araştıran bir çalışmanın olmaması bu çalışmanın önemli bir gerekçesi olmuştur.

Yapılan kapsamlı literatür araştırması sürecinde müfredat yönüyle muhasebe eğitiminin yeterliliğini araştıran çalışmalar olduğu görülmüştür. Ancak bu eğitimi almış olan meslek adayları üzerinde konunun araştırılmasına yönelik çalışmaların olmaması bizi bu konuda çalışmaya yönlendirmiştir.

Üniversitelerde lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin, meslek adaylarının mesleğe geçiş süreçlerinde ve çalışma hayatlarında ne derece yeterli olduğunun araştırıldığı bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılara anket yolu ile sorulan sorularla meslek adaylarının düşüncelerinin öğrenilmesi hedeflenmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Konu ile ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Bu doğrultuda tespit edilen çalışmalara; amaç, kapsam ve sonuçları yönünden aşağıda yer verilmiştir.

“Accounting Education: Charting the Course through a Perilous Future” konulu makalede, gelişen dünyada yönetsel anlamda daha hızlı ve daha belirleyici yaklaşımlar, yeni şirketlerin veya endüstrilerin ortaya çıkmasına ve yeni profesyonel hizmetler ve becerilere ihtiyaç duyulmasına neden olduğu belirtilmiştir. Çalışmada muhasebe eğitiminin hayatta kalabilmesi adına teori ile pratik arasındaki boşluğun kapanması için hızlı ve belirli aksiyonların alınmasına yönelik eylemler incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda ise gelecekteki muhasebe programlarını daha iyi şekillendirebilmek adına stratejik bir planlama prosesi uygulayarak, fakülte ve programın kendisini analiz ettiği bir öz değerlendirme sürecinden geçilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir (Albrecht, Sack, 2000: 22).

“Priorities for the development of vocational skills in management accountants: A European perspective” konulu makalede, muhasebe eğitiminin; iletişim, grup çalışması ve problem çözmeye yönelik olarak tekrar gözden geçirilmesi konusuna yönelik bir araştırma yapılmıştır. İspanya ve İngiltere’de yönetim muhasebecileri üzerinden yapılan bu çalışmaya göre, daha geniş çaplı bir şekilde muhasebe programları incelenerek müfredatların içine mesleki beceri setleri ilave edilmesi gerekliliğinden bahsedilmiştir (Hassall vd, 2005:394).

“Critical Thinking in the Business Curriculum” konulu makalede, işletme eğitimcilerinin eleştirel düşünceyi ve bu yöntemlerin etkinliğini artırmak için attığı adımlar araştırılmıştır. İşletme müfredatında, eleştirel düşünme gelişimine yönelik ortak yaklaşımların özetlendiği bu çalışmada, bu hedefe ulaşmak için ek çabalar önerilmiştir (Braun, 2004:236).

“Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminin Yeterliliğine Yönelik Yeminli Mali Müşavirler Üzerinde Bir Araştırma” konulu makalede, lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin işletmelerin ihtiyacı olan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi yönünden ne ölçüde başarılı olduğu yeminli mali müşavirler üzerinde yapılan bir araştırmayla ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda; yeminli mali müşavirlerin lisans düzeyinde muhasebe eğitimini amaçları yönünden başarılı bulmadıkları tespit edilmiştir (Mert, 2020, 103).

“Institutional Research into Generic Skills and Graduate Attributes: Constraints and Dilemmas” konulu makalede, üniversite, üniversitenin yaptığı yerleştirmeler ve mezuniyet sonrası istihdam süreçlerine ilişkin bir araştırma yapılmıştır. Çalışmada, mezunlarda olması gereken becerilerle, iş hayatına yönelik istenen beceriler arasındaki ikilemler tanımlanmıştır (Crebert, 2002:135).

“The Evolution of the Knowledge Professional” konulu makalede, işveren açısından bir inceleme yapılmıştır. Muhasebecilerin; örgütsel davranış, stratejik yönetimdeki konular, ölçüm ve analitik beceriler

gibi tamamlayıcı bilgi birikiminde eğitime ihtiyaç duyduklarına değinilmiştir. Buradan hareketle üniversitede disiplinler arası bir müfredat önerilmiştir. Ayrıca, gelecekteki muhasebe mesleğinin odağının, bilginin yönetimi ve bunun mesleğe uyarlanarak fayda sağlamak olduğu düşünülmüştür(Elliott, Jacobson,2002: 69,80).

“Accounting Practice in the New Millenium: is accounting education ready to meet the challenge” konulu makalede, iş hayatının ve muhasebe uygulamalarının geleceği, değişen iş dünyasında geleceğin muhasebecilerinden beklenen yetkinlikler, muhasebe eğitiminin çıkarımları tartışılmıştır. Sonuç olarak, çalışmayla; geleneksel yaklaşımların yetersiz kalacağı ve yeni felsefelere, malzemelere ve teknolojilere ihtiyaç duyulacağı, ileri sürülmüştür. Çalışmayla; muhasebe eğitimindeki yeniliklerin nihai hedeflerinin, öğrencilerin soyutlama, sistem düşüncesi, iletişim ve işbirliği kapasitesi konularında becerilerini geliştirmek olacağı belirtilmiş olup, üniversitelerin bu noktada kayda değer çabaları olduğuna değinilmiştir. Yalnız bu çabaların tek başına üniversitelerle yeterli olmayacağı, buna karşın profesyonel hayatın da bu noktada yardımcı olması gerektiğinden bahsedilmiştir(Howieson, B., 2003; 71,102).

“Yüksek Öğretim Kurumu İçerisinde Yer Alan Bir Bölümde Kalite İyileştirme Sürecine Yönelik Olarak Öğrenci Memnuniyetinin Ölçülmesi” konulu makalede, öğrencilere yönelik eğitim sürecinden olan memnuniyet, ölçülmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda; öğrencilerin % 70’inin en önemli memnuniyetsizlikleri olarak; akademik kadronun sayı ve bilimsel açıdan yetersiz olması, akademik kadro ile öğrenci arasında iletişimin yetersiz olması ve derslerde uygulamaya yönelik projelerin yetersiz olduğu, düşünceleri tespit olarak yapılmıştır(Kaya ve Engin’den aktaran Sarul ve Tulunay, 2007: 52).

Yukarıda ki çalışmalarda da görüleceği üzere eğitimin yeterliliğini müfredat yönüyle sorgulayan bir çok çalışma bulunmaktadır. Ancak lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin yeterliliğini mezun olup uygulama sürecine geçen meslek adayları üzerinde sorgulayarak varsa eksiklikleri ortaya çıkarmaya çalışan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın yapılmasının ana gerekçesi bu olup, çalışmamız bu yönüyle alanında özgün olma özelliği taşımaktadır.

3. ARAŞTIRMA

3.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırma; üniversitelerde lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin, meslek adaylarının çalışma hayatlarında ve mesleğe geçiş süreçlerinde, ne derece yeterli olduğunu ortaya çıkartmayı hedeflemektedir.

Üniversitelerde lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin, meslek adaylarının mesleğe geçiş süreçlerinde ve çalışma hayatlarında ne derece yeterli olduğunun araştırıldığı bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılara anket yolu ile sorular sorulmuş ve katılımcıların konuyla ilgili düşüncelerinin öğrenilmesi hedeflenmiştir. Ankete 322 meslek adayı iştirak etmiştir.

Çalışmamızda, 2 hedef soru üzerinde meslek adaylarının görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu sorular;

- 1- Meslek adaylarının; lisans sürecinde aldıkları eğitimin, içeriği ve uygulamaları hakkında görüşleri nelerdir?

2- Araştırmaya katılan meslek adayları; lisans düzeyinde almış oldukları muhasebe eğitimini yeterli buluyorlar mı?

Anket çalışmasıyla katılımcıların; demografik özellikleri, almış oldukları lisans eğitiminin kapsamına ve yeterlilik düzeyine ilişkin düşünce ve önerileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca alınan eğitimin; kapsam olarak iş hayatına yönelik olarak, uygulamalar, staj, fiziki ve teknolojik altyapı gibi konularda da yeterli olup olmadığı sorgulanmaya çalışılmıştır.

Bu doğrultuda meslek adaylarının düşünce ve önerilerini tespit etmeye yönelik olarak hazırlanan anket 358 meslek adayına ulaştırılmış, ancak bunların 322'nden geri dönüş alınabilmiştir. Anket çalışmasıyla elde edilen veriler; derlenmiş, analiz edilerek yorumlanmıştır.

3.2 Araştırmanın Yöntemi ve Verilerin Toplanması

Üniversitelerde lisan düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin, meslek adaylarının mesleğe geçiş süreçlerinde ve çalışma hayatlarında ne derece yeterli olduğunun araştırıldığı bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılara anket yolu ile sorulan sorularla düşüncelerinin öğrenilmesi hedeflenmiştir.

Bu doğrultuda toplam 322 katılımcıdan anket ile görüşleri alınmıştır. Çalışmaya katılan meslek adayları içinde yaş aralığı açısından bakıldığında en büyük grubu, %41,3'lük oran ile (133 kişi) 24-27 yaş aralığında ki meslek adayları oluşturmaktadır. Mezun olunan üniversite açısından bakıldığında ise en büyük grubu, %17,7'lik oran ile (57 kişi) Anadolu Üniversitesinden mezun olan meslek adayları oluştururken, mezun olunan bölüm açısından ise İşletme Bölümü %53,7'lik oran (173 kişi) ile en büyük grubu oluşturmaktadırlar. Meslek mensubu olma sürecindeki konumları açısından katılımcıların dağılımı değerlendirildiğinde, 322 kişinin %38,5'lik bölümü olan 124 kişi ile “Yeterlik Sınavına Hazırlanıyor” aşamasında olan meslek adayları en büyük grubu oluşturmaktadır.

Çalışmada sorulan sorularla; lisans eğitimi sırasında alınan ve alınamayan dersler belirlenirken, eğitim sırasında staj başta olmak üzere eğitim sürecinde alınan bilgilerin pekiştirilmesine yönelik uygulama olanakları da irdelenmiştir. Ayrıca ilgili sorular ile lisans eğitimi sırasında yararlanılan teknik donanımlar ve bilgisayar uygulamaları açısından da, meslek adaylarının görüşleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Lisans düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin yeterliliğini meslek adayları üzerinde yapılacak araştırmayla ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada, veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesi için dört soru bulunmaktadır. İkinci bölümde, lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin kapsamının, bu alandaki uygulamaların ve eğitim alt yapısının tespit edilmesine yönelik on soruya yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, ise katılımcıların, eğitimin yeterliliğine ve geliştirilmesine yönelik değerlendirme ve önerilerinin belirlenmesi için dört soruya yer verilmiştir.

Ankette yer alan soruların yanıtları 5'li likert ölçeğine göre düzenlenmiştir. Anketlerden elde edilen veriler; istatistiksel paket program (SPSS) ile frekans, yüzde, aritmetik ortalama, Anova analizi ve Ki Kare analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,761	,762	2

Anket çalışması güvenilirlik testine tabi tutulmuştur. Güvenilirlik katsayılarının 0.60'ın üstünde olması gerekmektedir. Anket çalışmamız için güvenilirlik katsayısı 0,76 olarak hesaplanmıştır. $0,76 > 0,6$ olduğu için; anketimizin güvenilir olduğunu söyleyebiliriz.

Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin yeterliliğini belirlemek için hazırlanan anketler, SMMM adayı 358 kişiye ulaştırılmış, ancak bunların 322'sinden geri dönüş alınabilmiştir.

3.3 Araştırmanın Bulguları

Üniversitelerde "Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminin Yeterliliği" başlıklı çalışma için 322 adet meslek adayı ile yapılan anket çalışmasından elde edilen bulgular, bu bölümde ele alınmıştır.

3.3.1 Demografik Bilgiler

Bu bölümde, örneklem içinde yer alan katılımcıların demografik özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.3.1.1 Lisans Eğitimine İlişkin Bilgiler

Araştırmaya katılan 322 meslek adayının; mezun oldukları üniversite ve bölüm yönünden dağılımını gösteren bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1: Mezun Olunan Üniversite Yönünden Dağılım

Üniversite Adı	Frekans	Yüzde (%)
Anadolu Üniversitesi	57	17,7
Akdeniz Üniversitesi	46	14,3
Açık Öğretim Fakültesi	22	6,8
Karadeniz Teknik Üniversitesi	17	5,3
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	16	5,0
Afyon Kocatepe Üniversitesi	12	3,7
İstanbul Üniversitesi	12	3,7
Uludağ Üniversitesi	11	3,4
Dokuz Eylül Üniversitesi	9	2,8
Marmara Üniversitesi	9	2,8
Celal Bayar Üniversitesi	7	2,2

Işık Üniversitesi	7	2,2
Sakarya Üniversitesi	6	1,9
Selçuk Üniversitesi	6	1,9
Diğerleri*	78	24,2
Boş	7	2,2
Toplam	322	100

* 78 kişi, toplam 44 farklı üniversite

Örnekleme yer alan 322 katılımcının toplam 58 ayrı üniversiteden mezun oldukları görülmüştür. Örneklemin; mezun olunan üniversite yönünden dağılımı incelendiğinde; katılımcıların yüzde 65'ini oluşturan 211 kişinin ilk 10 üniversiteden oldukları görülmektedir. Katılımcılar arasında mezun olunan üniversite yönünden; 57 kişi (%17,7) ile Anadolu Üniversitesi en büyük grubu oluştururken, 46 kişi (%14,3) ile Akdeniz Üniversitesi ikinci grubu oluşturmaktadır. Örneklem içerisinde Sakarya Üniversitesi 6 kişi ile yer alırken, daha az kişiyle katılan üniversiteler, 'diğerleri' başlığı altında gösterilmiştir. Bu grubun içerisinde, 44 farklı üniversiteden 78 kişi bulunmaktadır.

Tablo 2: Mezun Olunan Bölüm Yönünden Dağılım

Bölüm	Frekans	Yüzde (%)
İşletme	173	53,7
İktisat	46	14,3
Maliye/Mali Yönetim	42	13,0
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	18	5,6
Muhasebe ve Denetim	16	5,0
Muhasebe ve Finans	6	1,9
Uluslararası İlişkiler	3	0,9
Çalışma Ekonomisi	3	0,9
Uluslararası Finans	1	0,3
Turizm İşletmeciliği	1	0,3
Sermaye Piyasası Denetim ve Derecelendirme	1	0,3
Hukuk	1	0,3
Boş	11	3,4
Toplam	322	100

Örnekleme yer alan katılımcıların toplam 12 ayrı bölümden mezun oldukları görülmüştür. Örneklemin; mezun olunan bölüm yönünden dağılımı incelendiğinde; katılımcıların yüzde 91,6'sını oluşturan 295 kişinin ilk 5 bölümden mezun oldukları görülmektedir. Katılımcılar içerisinde mezun olunan bölüm yönünden; 173 kişi (%53,7) ile İşletme Bölümü en büyük grubu oluştururken, 46 kişi (%14,3) ile İktisat Bölümü ikinci grubu oluşturmaktadır. Örneklem içerisinde Hukuk, Sermaye Piyasası Denetimi ve De-recelendirme, Turizm İşletmeciliği ve Uluslararası Finans Bölümleri ise, 1 kişi ile çalışmadaki en küçük gruplar olarak bulunmaktadır.

3.3.1.2 Yaşa Göre Dağılım

Bu bölümde örnekleme yer alan katılımcılar, yaşlarına göre değerlendirilmişlerdir.

Tablo 3: Yaş Dağılımları

Yaş Aralığı	Frekans	Yüzde (%)
23 Yaş ve altı	37	11,5
24 - 27 Yaş arası	133	41,3
28 - 31 Yaş arası	68	21,1
32 - 35 Yaş arası	34	10,6
36 - 39 Yaş arası	29	9,0
40 Yaş ve üzeri	19	5,9
Boş	2	0,6
Toplam	322	100

Örnekleme yer alan katılımcılar yaş olarak, 6 ayrı grupta değerlendirilmişlerdir. Örneklemin; yaş grupları açısından dağılımı incelendiğinde; katılımcıların yüzde 73,9'unu oluşturan 238 kişinin 31 yaş veya daha küçük olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş yönünden dağılımı incelendiğinde; 133 kişi (%41,3) ile 24-27 yaş arası olanlar en büyük grubu oluştururken, 68 kişi (%21,6) ile 28-31 yaş arası olanlar ikinci grubu oluşturmaktadır. Örneklem içerisinde 19 kişi ile 40 yaş ve üzeri olanlar en küçük grubu oluşturmaktadır.

3.3.1.3 Staj Uygulamasındaki Seviyeye Göre Dağılım

Çalışmaya katılan meslek adaylarının, staj sürecinde buldukları seviyeleri bu bölümde incelenmiştir.

Tablo 4: Staj Uygulamasındaki Seviye Yönünden Dağılım

Staj Aşaması	Frekans	Yüzde(%)
Yeni Mezun	82	25,5
Staja Başlama Sınavına hazırlanıyor	60	18,6
Stajın 1. Yılında	31	9,6
Stajın 2-3 Yılında	8	2,5
Yeterlik Sınavına hazırlanıyor	124	38,5
Boş - Diğer	17	5,3
Toplam	322	100

Örneklemin staj uygulamasındaki seviyeler yönünden dağılımı incelendiğinde; yeni mezun olanlar ve staj başlatma sınavına hazırlananlar 142 kişi ile katılımcıların % 44'ünü oluşturmaktadır. Katılımcılar arasında; 124 kişi (%38,5) ile yeterlik sınavına hazırlananlar en büyük grubu oluştururken, 82 kişi (%25,5) ile yeni mezun olanlar, ikinci grubu oluşturmaktadır. Örneklem içerisinde; 8 kişi ile stajın 2-3. yılında olanlar, en küçük grup olarak yer almaktadır.

3.3.2 Lisans Eğitimi Uygulamasına Yönelik Tespitler

Çalışmanın bu bölümünde örneklem içinde yer alan katılımcılara sorulan sorularla almış oldukları lisans eğitiminin yapısı tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.3.2.1 Lisans Eğitiminde Alınan Dersler

Bu bölümde katılımcıların lisans eğitimi sırasında aldıkları dersler belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 5: Lisans Eğitiminde Alınan Dersler

Alınan Ders	Frekans	Yüzde (%)
Finansal Muhasebe	318	98,8
Genel Muhasebe	305	94,7
Borçlar Hukuku	275	85,4
Maliyet Muhasebesi	272	84,5
Vergi Hukuku	245	76,1
Mali Tablolar Analizi	223	69,3
İş Hukuku	213	66,1
Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri	203	63,0

Türk Vergi Sistemi	170	52,8
Finansal Yönetim	162	50,3
Şirketler Muhasebesi	136	42,2
Muhasebe Hukuku	125	38,8
Yönetim Muhasebesi	124	38,5
Türkiye Muhasebe Standartları	124	38,5
Bilgisayarlı Muhasebe	118	36,6
Vergi Uygulamaları Ve Muhasebesi	112	34,8
Bağımsız Denetim	92	28,6
Sosyal Güvenlik Hukuku	84	26,1
Sermaye Piyasası Analizi	75	23,3
Vergi Denetimi	73	22,7
Finans Matematiği	63	19,6
Uluslararası Denetim Standartları	59	18,3
Muhasebe Bilgi Sistemi	50	15,5
İç Denetim	44	13,7
Banka Muhasebesi	26	8,1
İş Etiği	26	8,1
Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi	22	6,8
Adli Muhasebe	7	2,2
BOBİ FRS	6	1,9
Sektörel Muhasebe	5	1,6
Diğer	5	1,6

Örnekleme yer alan katılımcıların lisans eğitimi sırasında almış oldukları dersler incelendiğinde; katılımcıların yüzde 98,8'ini oluşturan 318 kişinin Finansal Muhasebe dersini aldığı görülmektedir. Genel Muhasebe dersini alanlar 305 kişi (%94,7) ile ikinci grubu, Borçlar dersini alanlar 275 kişi (%85,4) ile üçüncü grubu oluşturmaktadır. Sektörel Muhasebe dersini alanlar 5 kişi (%1,6) ile en sonda yer almaktadır.

Bu bölümde örneklem içinde yer alan katılımcılar alınan ders sayıları yönünden değerlendirilmiştir.

3.3.2.2 Lisans Eğitiminde Alınmayan Dersler

Lisans eğitimi sırasında alınmasının yararlı olacağı düşünülen dersler, bu bölümde ele katılımcılarla paylaşılarak lisans eğitim sürecinde bunlardan hangilerini almadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 6: Lisans Eğitiminde Alınmayan Dersler

Alınmasında Fayda Görülen Ders	Frekans	Yüzde (%)
Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri	125	38,8
Türkiye Muhasebe Standartları	118	36,6
Muhasebe Hukuku	115	35,7
Vergi Denetimi	109	33,9
Yönetim Muhasebesi	94	29,2
Finansal Muhasebe	82	25,5
Şirketler Muhasebesi	69	21,4
BOBİ FRS	68	21,1
Sektörel Muhasebe	65	20,2
Bağımsız Denetim	60	18,6
Bilgisayarlı Muhasebe	58	18,0
Banka Muhasebesi	58	18,0
İç Denetim	53	16,5
Uluslararası Denetim Standartları	52	16,1
Dış Ticaret İşlemleri Muh.	52	16,1
Sermaye Piyasası Analizi	49	15,2
Vergi Uyg. Ve Muhasebesi	46	14,3
Finans Matematiği	46	14,3
Sosyal Güvenlik Hukuku	41	12,7
İş Etiği	38	11,8
İş Hukuku	35	10,9
Vergi Hukuku	32	9,9
Adli Muhasebe	32	9,9
Mali Tablolar Analizi	31	9,6
Maliyet Muhasebesi	29	9,0
Türk Vergi Sistemi	25	7,8
Genel Muhasebe	19	5,9
Muhasebe Bilgi Sistemi	18	5,6
Finansal Yönetim	17	5,3
Borçlar Hukuku	14	4,3
Diğer	1	0,3

Örnekleme yer alan katılımcıların, % 38,8'i (125 kişi) Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri dersinin, % 36,6'sı (118 kişi) Türkiye Muhasebe Standartları dersinin, % 35,7'si (115 kişi) Muhasebe Hukuku dersinin alınmasının faydalı olacağını düşünmektedir. Borçlar Hukuku dersini almak isteyenler % 4,3 (14 kişi) ile en küçük grubu oluşturmaktadır.

3.3.2.3 Lisans Eğitimi Sürecinde Uygulama Çalışmaları

Katılımcıların, lisans eğitimi sürecinde yaptıkları uygulama çalışmaları yönünden dağılımları bu bölümde ele alınmıştır.

Tablo 7: Lisans Eğitimi Sürecinde Yapılan Uygulama Çalışmaları Yönünden Dağılım

Lisans eğitimi sürecindeki uygulama çalışmaları	Frekans	Yüzde (%)
Markalı Ders Uygulaması	14	4,3
Staj Uygulaması	76	23,6
CO-OP Uygulaması	5	1,6
Hiçbiri	227	70,5
Toplam	322	100

Örnekleme yer alan katılımcıların, lisans eğitimi süresince katıldıkları uygulama çalışmaları yönünden dağılımına bakıldığında yüzde 70,5 oranı ile 227 kişinin herhangi bir uygulama çalışması yapmadığı görülmektedir. Örneklem içerisindeki katılımcıların; % 23,6'sı (76 kişi) staj yaptıklarını, % 4,3'ü (14 kişi) Markalı ders aldıklarını ifade etmişlerdir. Örneklem içerisinde uygulama çalışmaları yönünden en küçük grup 5 kişi ile CO-OP uygulamaları yapanlardır.

Örneklem içinde yer alan katılımcıların yapmış oldukları staj uygulamasının süresi yönünden dağılımı aşağıda yer almaktadır.

Tablo 8: Staj Süreleri Yönünden Dağılım

Staj Süreleri	Frekans	Yüzde (%)
20 gün	17	22,3
20-40 gün	48	63,2
40 günden çok	11	14,5
Toplam	76	100,0

Örnekleme yer alan katılımcıların staj süresi yönünden dağılımları incelendiğinde; yüzde 63,2 (48 kişi) ile 20-40 gün arası yapanlar birinci grubu oluştururken, % 22,3 (17 kişi) ile 20 gün yapanlar ikinci grubu oluşturmaktadır. Stajı 40 günden fazla yapanlar % 14,5 (11 kişi) ile en küçük grubu oluşturmaktadır.

3.3.2.4 Öğrenilen Yazılım Programları

Çalışmada katılımcıların lisans eğitim sürecinde öğrenmiş oldukları yazılım programları araştırılmış ve tespit edilen sonuçlar bu bölümde değerlendirilmiştir.

Tablo 9: Öğrenilen Yazılım Programları

Öğrenilen Muhasebe Programları	Frekans	Yüzde (%)
ETA	135	41,9
LOGO	109	33,9
LUCA	101	31,4
MICRO	84	26,1
SAP	42	13,0
ORCA	33	10,2
ZİRVE	22	6,8
NETSIS	9	2,8
DATASOFT	4	1,2
VEGA	1	0,3

Örnekleme yer alan katılımcıların lisans eğitimi sırasında öğrendikleri muhasebe programları açısından dağılımlarına bakıldığında en büyük grubun 135 kişi (% 41,9) ile ETA programını öğrenenler olduğu görülmüştür. Örnekleme; İkinci büyük grup 109 kişi (%33,9) ile LOGO programını öğrenen grup olarak ortaya çıkmıştır. Lisans eğitimi sırasında öğrenilen muhasebe programı dağılımına bakıldığında, örnekleme en küçük grup 1 kişi ile VEGA programını öğrenenlerdir.

3.3.3 Lisans Eğitiminin Müfredat Olarak Yeterliliği

Bu bölümde katılımcıların; almış oldukları lisans eğitiminin müfredat olarak yeterliliği konusundaki görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 10: Lisans Eğitiminin Müfredat Olarak Yeterliliği Konusundaki Görüşler

Aldığımız lisans eğitiminin müfredat olarak yeterli olduğuna inanıyor musunuz?	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Yeterli	46	14,3
Yeterli	63	19,6
Kararsızım	96	29,8
Yeterli Değil	36	11,2
Kesinlikle Yeterli Değil	74	23,0
Boş	7	2,2
Toplam	322	100

Örnekleme içindeki katılımcıların % 23,0'ü müfredat olarak eğitimin kesinlikle yeterli olmadığını düşünürken, % 11,2'si yeterli olmadığı görüşündedir. Katılımcıların % 14,3'ü eğitimin müfredat olarak kesinlikle yeterli olduğunu düşünürken, % 19,6'sı yeterli olduğu görüşündedir. Katılımcıların % 29,8 gibi önemli bir kısmı kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin amacı; işletmelerin, muhasebe ve denetim departmanları için ihtiyaç duyulan nitelikli işgücünün yetiştirilmesidir. Bu amacın ne ölçüde gerçekleştirildiği konusunda anket sonuçları Anova testine tabi tutulmuştur.

3.3.3.1. Mezun Olunan Üniversitenin; Eğitimin Müfredat Yönüyle Yeterliliği Üzerine Etkilerinin Anova Testi Yoluyla Analizi

Tablo 11: Mezun Olunan Üniversite Yönünden Lisans Eğitiminin Müfredat Olarak Yeterliliği

	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	En Düşük	En Yüksek
Anadolu Üniversitesi	55	2,7455	1,32243	0,17832	1	5
Akdeniz Üniversitesi	46	2,8913	1,07968	0,15919	1	5
Açık Öğretim	21	3,2857	1,41926	0,30971	1	5
Karadeniz Teknik Üniversitesi	17	3,2353	1,67815	0,40701	1	5
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	16	1,875	1,14746	0,28687	1	5
Afyon Kocatepe Üniversitesi	12	2,6667	1,43548	0,41439	1	5
İstanbul Üniversitesi	11	4,0909	0,70065	0,21125	3	5
Uludağ Üniversitesi	10	1,9	0,99443	0,31447	1	3
Dokuz Eylül Üniversitesi	9	3,5556	1,50923	0,50308	1	5
Marmara Üniversitesi	8	3,625	1,30247	0,46049	1	5
Celal Bayar Üniversitesi	8	3,25	1,0351	0,36596	2	5
Işık Üniversitesi	7	3,5714	1,27242	0,48093	1	5
Sakarya Üniversitesi	6	2,1667	1,16905	0,47726	1	4
Selçuk Üniversitesi	6	2,5	1,22474	0,5	1	4
Diğerleri	90	2,9359	1,43554	0,16254	1	5
Toplam	322	2,9129	1,36371	0,07745	1	5

Tablo 12: Lisans Eğitiminin Müfredat Olarak Yeterliliği

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	65,861	14	4,704	2,728	0,001
Within Groups	508,788	295	1,725		
Total	574,648	309			

Anova testine göre tablo 11’de örneklem içindeki katılımcıların mezun oldukları üniversiteye göre, aldıkları eğitimin müfredat yönünden ne ölçüde yeterli olduğu konusunda ki görüşlerine yer verilmiştir. Katılımcıların müfredat konusundaki değerlendirilmeleri 5 üzerinden ölçülmeye çalışılmıştır. Örneklem içindeki katılımcıların not ortalaması 2,91 dir. **Buna göre katılımcılar almış oldukları eğitimi müfredat yönüyle yeterli bulmaktadırlar.** İstanbul üniversitesinden mezun olanların almış oldukları eğitimin müfredat yönünden yeterliliği ile ilgili not ortalaması 4,09’dır. Bu nota göre İstanbul Üniversitesi mezunları, memnuniyet düzeyi en yüksek olan grubu oluşturmaktadır. İstanbul Üniversitesini, 3,62 not ortalamasıyla ikinci sırada Marmara Üniversitesi, 3,57 not ortalaması ile üçüncü sırada Işık Üniversitesi ve 3,55 not ortalaması ile dördüncü sırada Dokuz Eylül Üniversitesi takip etmektedir.

Tablo 12’de yer alan Significant değeri 0,001 olup 0,05 ten küçük olduğundan lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin müfredat yönüyle yeterliliği konusunda mezun oldukları üniversitelere göre grupların görüşlerinde **anamlı bir farklılık olduğu** gözlemlenmiştir. Yani mezun olunan üniversiteye göre katılımcıların konuyla ilgili görüşlerinde farklılıklar bulunmaktadır.

3.3.3.2. Katılımcıların Yaş Durumlarının; Eğitimin Müfredat Yönüyle Yeterliliği Üzerine Etkilerinin Anova Testi Yoluyla Analizi

Tablo 13: Yaş Durumu Yönünden Lisans Eğitiminin Müfredat Olarak Yeterliliği

Yaş Grupları	Kişi Sayısı	Yeterli Bulma Düzeyleri (1 ile 5 arasında)
23 Yaş ve Altı	37	2,5946
24 - 27 Yaş arası	133	2,8195
28 - 31 Yaş arası	66	3,1364
32 - 35 Yaş arası	30	2,8667
36 - 39 Yaş arası	28	3,3571
40 Yaş ve üzeri	19	2,7895
Toplam	313	2,9105

Tablo 14: Lisans Eğitiminin Müfredat Olarak Yeterliliği

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	14,081	5	2,816	1,551	0,174
Within Groups	557,414	307	1,816		
Total	571,495	312			

Anova testine göre tablo 13'te örneklem içindeki katılımcıların yaş durumlarına göre, aldıkları eğitimin müfredat yönünden ne ölçüde yeterli olduğu konusunda ki görüşlerine yer verilmiştir. Katılımcıların müfredat konusundaki değerlendirilmeleri 5 üzerinden ölçülmeye çalışılmıştır. Örneklem içindeki katılımcıların not ortalaması 2,91 dir. **Buna göre katılımcılar almış oldukları eğitimi müfredat yönüyle yeterli bulmaktadırlar.** 36-39 Yaş grubunda olanların almış oldukları eğitimin müfredat yönünden yeterliliği ile ilgili not ortalaması 3,35'tir. Bu nota göre 36-39 yaş grubunda bulunan katılımcılar, memnuniyet düzeyi en yüksek olan grubu oluşturmaktadır. 36-39 yaş grubunda bulunanları, 3,13 not ortalamasıyla ikinci sırada 28-31 yaş grubunda bulunan katılımcılar, 2,86 not ortalaması ile üçüncü sırada 32-35 yaş grubunda bulunan katılımcılar ve 2,81 not ortalaması ile dördüncü sırada 24-27 yaş grubunda bulunan katılımcılar takip etmektedir.

Tablo 14'de yer alan Significant değeri 0,174 olup 0,05 ten büyük olduğundan lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin müfredat yönüyle yeterliliği konusunda meslek adaylarının yaş durumlarına göre grupların görüşlerinde **anamlı bir farklılık olmadığı** gözlemlenmiştir. Yani yaş gruplarına göre katılımcıların konuyla ilgili görüşlerinde farklılıklar bulunmamaktadır.

3.3.4 Lisans Eğitiminin Fiziki ve Teknik Altyapı Olarak Yeterliliği

Bu bölümde katılımcıların; lisans eğitiminin fiziki ve teknik altyapı olarak yeterliliği konusundaki görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 15: Lisans Eğitiminin Fiziki ve Teknolojik Altyapının Yeterliliği

Okulunuzda fiziki ve teknolojik alt yapının yeterli olduğuna inanıyor musunuz?	Frekans	Yüzde (%)
Kesinlikle Yeterli	35	10,9
Yeterli	48	14,9
Kararsızım	88	27,3
Yeterli Değil	58	18,0
Kesinlikle Yeterli Değil	79	24,5
Boş	14	4,3
Toplam	322	100

Örnekleme içindeki katılımcıların % 24,5’u fiziki ve teknik alt yapı yönünden eğitimin kesinlikle yeterli olmadığını düşünürken, % 18,0’i yeterli olmadığı görüşündedir. Katılımcıların % 10,9’u eğitimin fiziki ve teknik alt yapı yönünden kesinlikle yeterli olduğunu düşünürken, % 14,9’u yeterli olduğu görüşündedir. Katılımcıların % 27,3 gibi önemli bir kısmı kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 16: Lisans Eğitimi Sürecinde Kullanılan Teknolojik Araç ve Gereçler

Eğitim Süresince Kullandığımız Teknolojik Araç ve Gereçler	Frekans	Yüzde (%)
Bilgisayar	280	87,0
Ofis programları	257	79,8
Projeksiyon cihazı	252	78,3
Akıllı tahta	67	20,8

Örneklemede yer alan katılımcıların, kullandıkları teknolojik araç ve gereçler yönünden dağılımı incelendiğinde, 280 kişi ile örneklemin %87’sinin, en büyük grup olarak bilgisayar kullandığı görülmektedir. İkinci grup olarak 257 kişinin (%79,8) ofis programlarını kullandığı belirlenmiştir. Akıllı tahta kullananlar 67 kişi ile örneklemede yer alan en küçük grubu oluşturmaktadır.

3.3.4.1. Katılımcıların Mezun Oldukları Üniversitelerin; Eğitimin Fiziki ve Teknolojik Alt Yapı Yönüyle Yeterliliği Üzerine Etkilerinin Anova Testi Yoluyla Analizi

Tablo 17: Mezun Olunan Üniversite Yönünden Lisans Eğitiminin Fiziki ve Teknolojik Alt Yapı Olarak Yeterliliği

	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	En Düşük	En Yüksek
Anadolu Üniversitesi	55	2,3	1,19949	0,16963	1	5
Akdeniz Üniversitesi	46	2,7174	1,04696	0,15437	1	5
Açıköğretim	21	2,7778	1,43714	0,33874	1	5
Karadeniz Teknik Üniversitesi	17	2,7059	1,53153	0,37145	1	5
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	16	1,5625	0,72744	0,18186	1	3
Afyon Kocatepe Üniversitesi	12	2,8333	1,19342	0,34451	1	5
İstanbul Üniversitesi	11	3,1818	1,4013	0,42251	1	5
Uludağ Üniversitesi	10	2	1,1547	0,36515	1	4
Dokuz Eylül Üniversitesi	9	3,1111	1,53659	0,5122	1	5

Marmara Üniversitesi	8	3,2222	1,56347	0,52116	1	5
Celal Bayar Üniversitesi	8	2,875	1,24642	0,44068	1	5
Işık Üniversitesi	7	3,1429	1,67616	0,63353	1	5
Sakarya Üniversitesi	6	2,6667	0,5164	0,21082	2	3
Selçuk Üniversitesi	6	2,3333	1,0328	0,42164	1	4
Diğerleri	90	3	1,41421	0,16013	1	5
Toplam	322	2,6931	1,3178	0,07571	1	5

Tablo 18: Lisans Eğitiminin Teknolojik Altyapı ve Olanakların Yeterliliği

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Significant
Between Groups	49,905	14	3,565	2,163	0,009
Within Groups	474,55	288	1,648		
Total	524,455	302			

Anova testine göre tablo 17’de örneklem içindeki katılımcıların mezun oldukları üniversiteye göre, aldıkları eğitimin fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden ne ölçüde yeterli olduğu konusunda ki görüşlerine yer verilmiştir. Katılımcıların fiziki ve teknolojik alt yapı konusundaki değerlendirilmeleri 5 üzerinden ölçülmeye çalışılmıştır. Örneklem içindeki katılımcıların not ortalaması 2,69’dur. **Buna göre katılımcılar almış oldukları eğitimi fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden yeterli bulmaktadırlar.** Marmara üniversitesinden mezun olanların almış oldukları eğitimin fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden yeterliliği ile ilgili not ortalaması 3,22’dir. Bu nota göre Marmara Üniversitesi mezunları, memnuniyet düzeyi en yüksek olan grubu oluşturmaktadır. Marmara Üniversitesini, 3,18 not ortalamasıyla ikinci sırada İstanbul Üniversitesi, 3,14 not ortalaması ile üçüncü sırada Işık Üniversitesi ve 3,11 not ortalaması ile dördüncü sırada Dokuz Eylül Üniversitesi takip etmektedir.

Tablo 18’de yer alan Significant değeri 0,009 olup 0,05 ten küçük olduğundan lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin fiziki ve teknolojik alt yapı yönüyle yeterliliği konusunda mezun oldukları üniversitelere göre grupların görüşlerinde **anamlı bir farklılık olduğu** gözlemlenmiştir. Yani mezun olunan üniversiteye göre katılımcıların konuyla ilgili görüşlerinde farklılıklar bulunmaktadır.

3.3.4.2. Katılımcıların Yaş Durumunun; Eğitimin Fiziki ve Teknolojik Alt Yapı Yönüyle Yeterliliği Üzerine Etkilerinin Anova Testi Yoluyla Analizi

Tablo 19: Yaş Durumu Yönünden Lisans Eğitiminin Fiziki ve Teknolojik Olarak Yeterliliği

Yaş Aralığı	Kişi Sayısı	Yeterli Bulma Düzeyleri (1 ile 5 arasında)
40 Yaş ve üzeri	17	2,2941
23 Yaş ve Altı	37	2,2973
24 - 27 Yaş arası	133	2,6992
32 - 35 Yaş arası	29	2,7241
28 - 31 Yaş arası	64	2,8281
36 - 39 Yaş arası	26	3
Toplam	312	2,683

Tablo 20: Lisans Eğitiminin Teknolojik Altyapı ve Olanakların Yeterliliği

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	12,12	5	2,424	1,414	0,219
Within Groups	514,132	300	1,714		
Total	526,252	305			

Anova testine göre tablo 19’da örneklem içindeki katılımcıların yaş durumlarına göre, aldıkları eğitimin fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden ne ölçüde yeterli olduğu konusunda ki görüşlerine yer verilmiştir. Katılımcıların fiziki ve teknolojik alt yapı konusundaki değerlendirilmeleri 5 üzerinden ölçülmeye çalışılmıştır. Örneklem içindeki katılımcıların not ortalaması 2,68 dir. **Buna göre katılımcılar almış oldukları eğitimi fiziki ve teknolojik alt yapı yönüyle yeterli bulmaktadırlar.** 36-39 Yaş grubunda olanların almış oldukları eğitimin fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden yeterliliği ile ilgili not ortalaması 3,00’tür. Bu nota göre 36-39 yaş grubunda bulunan katılımcılar, memnuniyet düzeyi en yüksek olan grubu oluşturmaktadır. 36-39 yaş grubunda bulunanları, 2,82 not ortalamasıyla ikinci sırada 28-31 yaş grubunda bulunan katılımcılar, 2,72 not ortalaması ile üçüncü sırada 32-35 yaş grubunda bulunan katılımcılar ve 2,69 not ortalaması ile dördüncü sırada 24-27 yaş grubunda bulunan katılımcılar takip etmektedir.

Tablo 20’de yer alan Significant değeri 0,219 olup 0,05 ten büyük olduğundan lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin fiziki ve teknolojik alt yapı yönüyle yeterliliği konusunda meslek adaylarının yaş durumlarına göre grupların görüşlerinde **anamlı bir farklılık olmadığı** gözlemlenmiştir. Yani yaş gruplarına göre katılımcıların konuyla ilgili görüşlerinde farklılıklar bulunmamaktadır.

3.3.5 Lisans Eğitiminin Geliştirilmesi İçin Yapılması Gerekenler

Çalışmanın bu bölümünde, katılımcıların lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin geliştirilmesi için düşünceleri ve önerileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.3.5.1 Müfredat Yönüyle Yapılması Gerekenler

Katılımcıların; lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin geliştirilmesi için müfredat yönünden önerileri aşağıdaki gibi tespit edilmiştir.

Tablo 21: Lisans Eğitiminde Müfredat Yönüyle İyileştirme Önerileri

Müfredat Yönüyle Öneriler	Frekans	Yüzde (%)
Uygulamalı Eğitim ve Staj	116	44,8
Müfredat da Değişiklik / Geliştirme	60	23,2
Eğitmenin Verimliliği Geliştirilmeli	27	10,4
Altyapı Geliştirilmeli/ Teknoloji kullanımı	27	10,4
Güncellik Sağlanmalı	21	8,1
İdari Konular	8	3,1
Toplam	259	100

Örneklem içindeki katılımcıların 116 kişi ile % 44,8'i lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin geliştirilmesi için, 'Uygulamalı Eğitim ve Staj' konusunun önemini vurgulamıştır. Bu grubu, 60 kişi ile %23,2 ile 'müfredatın Değiştirilmesi ve Geliştirilmesi' gerekliliğine inanan meslek adayları grubu izlemektedir. İdari konularda iyileştirme önerisinde bulunanlar 8 kişi olup %3,1'lik oranla en küçük grubu oluşturmaktadır.

3.3.5.2 Fiziki ve Teknolojik Altyapı Yönüyle Yapılması Gerekenler

Katılımcıların; lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin geliştirilmesi için fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden önerileri aşağıdaki gibi tespit edilmiştir.

Tablo 22: Lisans Eğitiminde Fiziki ve Teknolojik Altyapı Olarak İyileştirme Önerileri

Fiziki ve Teknolojik Altyapı Yönüyle Öneriler	Gelen Öneri Sayısı	Yüzde (%)
Uygulamalı / Muhasebe Programları Kullanımı	68	36,0
Teknoloji / Bilgisayar Kullanımı Artmalı	47	24,9
İdari Konular	37	19,6
Altyapı / Donanım Geliştirilmeli	32	16,9
Yeterli	5	2,6
Toplam	189	100

Örnekleme yer alan katılımcılardan; %36'sı (68 kişi) gelişme için, 'Uygulamalı Eğitim ve Muhasebe Programlarının' eğitimde kullanılmasını istemektedir. Katılımcıların % 24,9'u (47 kişi) gelişme için eğitim sürecinde, 'Teknolojinin/Bilgisayarların kullanımının' arttırılmasını istemektedir.

4. SONUÇ

Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin; müfredat, fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden yeterliliğinin meslek adayları üzerinde araştırılması bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Örneklem içindeki katılımcıların tespit edilen demografik özellikleri şöyledir:

- 1- Katılımcıların 58 ayrı üniversiteden mezun oldukları görülmüştür. Anadolu üniversitesinden mezun olanlar 57 kişi ile en büyük grubu oluştururken, 46 kişi ile Akdeniz Üniversitesi mezunları ikinci sırada yer almaktadır.
- 2- Katılımcıların mezun oldukları bölüm yönünden dağılımı incelendiğinde; 173 kişi ile işletme bölümünden mezun olanlar en büyük grubu oluşturmaktadır. İktisat bölümünden mezun olanlar 46 kişi ile ikinci sırada, Maliye bölümünden mezun olanlar 42 kişi ile üçüncü sırada yer almaktadır.
- 3- Katılımcıların yaş yönünden dağılımı incelendiğinde; 133 kişi ile 24-27 yaş grubunda yer alanlar en büyük grubu oluşturmaktadır. 28-31 yaş grubunda olanlar 68 kişi ile ikinci sırada, 23 yaş ve altı grubunda yer alanlar 37 kişi ile üçüncü sırada yer almaktadır.
- 4- Katılımcıların staj sürecinin hangi aşamasında oldukları yönünden dağılımları incelendiğinde; 124 kişi ile 'yeterlilik sınavı' aşamasında olanlar en büyük grubu oluşturmaktadır. 'Yeni mezun' olanlar 82 kişi ile ikinci sırada, 'staja başlama sınavına' hazırlananlar 60 kişi ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin yeterliliğini ölçmek amaçlı meslek adayları üzerinde yapılmış olan bu araştırmanın sonuçları aşağıda özetlenmiştir:

- Lisans düzeyinde muhasebe eğitimi sürecinde katılımcıların en çok almış oldukları ilk ondaki dersler sırasıyla; Finansal Muhasebe, Genel Muhasebe, Borçlar Hukuku, Maliyet Muhasebesi, Vergi Hukuku, Mali Tablolar Analizi, İş Hukuku, Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri, Türk Vergi Sistemi ve Finansal Yönetim dersleridir. Katılımcıların en az almış oldukları son beş ders ise sırasıyla; İş Etiği, Dış ticaret İşlemleri Muhasebesi, Adli Muhasebe, BOBİ FRS ve Sektörel Muhasebe dersleridir.
- Katılımcıların lisans düzeyinde muhasebe eğitiminde okutulmasında fayda gördükleri ilk onda yer alan dersler sırasıyla; Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri, Türkiye Muhasebe Standartları, Muhasebe Hukuku, Vergi Denetimi, Yönetim Muhasebesi, Finansal Muhasebe, Şirketler Muhasebesi, BOBİ FRS, Sektörel Muhasebe ve Bağımsız Denetim dersleridir.
- Görüldüğü üzere katılımcıların lisans sürecinde alınmasında fayda gördükleri ilk onda yer alan derslerden; Türkiye Muhasebe Standartları, Muhasebe Hukuku, Vergi Denetimi, Yönetim Muhasebesi, Şirketler Muhasebesi, BOBİ FRS, Sektörel Muhasebe ve Bağımsız Denetim olmak üzere derslerin sekiz tanesi eğitim sürecinde en çok alınan ilk ondaki dersler içerisinde yer almamaktadır.

- Katılımcılar mesleki uygulama sürecine geçmekle, eksikliklerini görmekte ve oluşan bilgi ihtiyaçlarından hareketle alınması gerekli olan dersleri belirtmişlerdir. Katılımcıların okutulmasında fayda gördükleri dersler ile eğitim sürecinde almış oldukları dersler arasındaki farklılıklar lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin müfredat yönünden eksikliği olarak düşünülebilir.
- Lisans eğitim sürecinde uygulamalı eğitim metotlarından; ‘Staj Uygulaması’ yapanlar 76 kişi, ‘Markalı Ders Uygulaması’ görmüş olanlar 14 kişi, ve ‘CO-OP’ uygulaması yapanlar 5 kişidir. Katılımcılardan 227 kişi bu uygulamalardan hiçbirini görmediğini paylaşmıştır. Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin temel amacı olan işletmelerin muhasebe ve denetim bölümleri için nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi yönünden uygulamalarla desteklenmesi önemli olup araştırma sonuçları bu alandaki yetersizlikleri ortaya çıkartmıştır.
- Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin müfredat yönünden yeterliliği konusunda katılımcıların % 33,9’u olumlu, % 34,2’si olumsuz düşünürken, % 29,8’i görüş açıklamamıştır. Katılımcıların eğitimin müfredat yönünden yeterliliği konusundaki görüşleri, ‘Anova Testi’ yoluyla analiz edilmeye çalışılmıştır. Buna göre;
 - 1- Örneklem içindeki katılımcıların mezun oldukları üniversiteye göre aldıkları eğitimin müfredat yönünden yeterliliği konusunda 5 üzerinden not ortalaması 2,91 dir. Buna göre katılımcılar almış oldukları eğitimi müfredat yönüyle yeterli bulmaktadır.
 - 2- İstanbul Üniversitesinden mezun olanların almış oldukları eğitimin müfredat yönünden yeterliliği ile ilgili not ortalaması 4,09 olup, bu grubu 3,62 not ortalaması ile ikinci sırada Marmara Üniversitesi, 3,57 not ortalaması ile üçüncü sırada Işık Üniversitesi ve 3,55 not ortalaması ile dördüncü sırada Dokuz Eylül Üniversitesi takip etmektedir.
 - 3- Anova testine göre hesaplanan Significant değeri 0,001 olup 0,05 ten küçük olduğundan lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin müfredat yönüyle yeterliliği konusunda mezun oldukları üniversitelere göre grupların görüşlerinde anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmektedir.
 - 4- Örneklem içindeki katılımcıların yaş durumlarına göre aldıkları eğitimin müfredat yönünden yeterliliği konusunda 5 üzerinden not ortalaması 2,91 tir. Buna göre katılımcılar almış oldukları eğitimi müfredat yönüyle yeterli bulmaktadırlar.
 - 5- 36-39 yaş grubunda olanların almış oldukları eğitimin müfredat yönünden yeterliliği ile ilgili not ortalaması 3,35 olup, bu grubu 3,13 not ortalaması ile ikinci sırada 28-31 yaş grubunda bulunanlar, 2,86 not ortalaması ile üçüncü sırada 32-35 yaş grubunda bulunanlar ve 2,81 not ortalaması ile dördüncü sırada 24-27 yaş grubunda bulunan katılımcılar takip etmektedir.
 - 6- Anova testine göre hesaplanan Significant değeri 0,174 olup 0,05 ten büyük olduğundan lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminin müfredat yönüyle yeterliliği konusunda meslek adaylarının yaş gruplarına göre görüşlerinde farklılık bulunmamaktadır.
- Lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden yeterliliği konusunda katılımcıların % 25,8’i olumlu, % 42,5’i olumsuz düşünürken, % 27,3’ü görüş açıklamamıştır. Katılımcıların eğitimin fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden yeterliliği konusundaki görüşleri,

‘Anova Testi’ yoluyla analiz edilmeye çalışılmıştır. Buna göre;

- 1- Örneklem içindeki katılımcıların mezun oldukları üniversiteye göre aldıkları eğitimin fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden yeterliliği konusunda 5 üzerinden not ortalaması 2,69 dur. Buna göre katılımcılar almış oldukları eğitimi fiziki ve teknolojik alt yapı yönüyle yeterli bulmaktadırlar.
 - 2- Marmara Üniversitesinden mezun olanların almış oldukları eğitimin fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden yeterliliği ile ilgili not ortalaması 3,22 olup, bu grubu 3,18 not ortalaması ile ikinci sırada İstanbul Üniversitesi, 3,14 not ortalaması ile üçüncü sırada Işık Üniversitesi ve 3,11 not ortalaması ile dördüncü sırada Dokuz Eylül Üniversitesi takip etmektedir.
 - 3- Anova testine göre hesaplanan Significant değeri 0,009 olup 0,05 ten küçük olduğundan lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin fiziki ve teknolojik alt yapı yönüyle yeterliliği konusunda mezun oldukları üniversitelere göre grupların görüşlerinde anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmektedir.
 - 4- Örneklem içindeki katılımcıların yaş durumlarına göre aldıkları eğitimin fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden yeterliliği konusunda 5 üzerinden not ortalaması 2,68 dir. Buna göre katılımcılar almış oldukları eğitimi fiziki ve teknolojik alt yapı yönüyle yeterli bulmaktadırlar.
 - 5- 36-39 yaş grubunda olanların almış oldukları eğitimin fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden yeterliliği ile ilgili not ortalaması 3,00 olup, bu grubu 2,82 not ortalaması ile ikinci sırada 28-31 yaş grubunda bulunanlar, 2,72 not ortalaması ile üçüncü sırada 32-35 yaş grubunda bulunanlar ve 2,69 not ortalaması ile dördüncü sırada 24-27 yaş grubunda bulunan katılımcılar takip etmektedir.
 - 6- Anova testine göre hesaplanan Significant değeri 0,219 olup 0,05 ten büyük olduğundan lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminin fiziki ve teknolojik alt yapı yönüyle yeterliliği konusunda meslek adaylarının yaş gruplarına göre katılımcıların görüşlerinde farklılık bulunmamaktadır.
- Müfredat yönüyle lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin geliştirilmesi için katılımcıların % 44,8’i eğitimin daha çok uygulamalı yapılmasını isterken, % 23,2’si müfredatın geliştirilmesi yönünde düşünmektedir.
 - Fiziki ve teknolojik alt yapı yönünden lisans düzeyinde muhasebe eğitiminin geliştirilmesi için katılımcıların % 36,0’sı eğitimde, ‘muhasebe programlarının’ kullanılması gerektiği, % 24,9’u eğitimde, ‘teknoloji/bilgisayar’ kullanımının artırılması gerektiği yönünde düşünmektedir.

Sürekli gelişim ve değişim halinde olan muhasebe mesleğinde, eğitimin güncel, uygulamalı ve teknolojinin gereklerini karşılayacak müfredat ve altyapı ile sağlanması, meslek adaylarının başarılarını doğrudan etkilerken, mesleğe ve meslek mensuplarına duyulan güven ve saygıyı doğrudan belirlemektedir.

Sonuç olarak; meslek adayları, lisans düzeyinde muhasebe eğitimini gerek kapsam gerekse iş yaşamına hazırlamak için uygulamalı olması yönünden yeterince başarılı görmemektedir.

KAYNAKÇA:

- Albrecht, W.S. and R.J. Sack, (2000), “*Accounting Education: Charting the Course through a Perilous Future*”, Accounting Education Series, 16, 1-72.
- Braun, N.M., (2004), Critical Thinking in the Business Curriculum, *Journal of Education for Business*, Mar/Apr, 78 (4), 232-236.
- Crebert, R. G., (2002), “*Institutional Research into Generic Skills and Graduate Attributes: Constraints and Dilemmas*”, Higher Educational Research & Development, 21 (1), 121-135.
- Elliott, R. K. and P.D. Jacobson, (2002), “*The Evolution of the Knowledge Professional, Accounting Horizons*”, 16(1), 69-80.
- Hassall, T., J.Joyce, J.L Montanto, and J.A. Anes, (2005), “*Priorities for the development of vocational skills in management accountants: A European perspective*”, Accounting Forum, 29 (4), 379 – 394.
- Howieson, B., 2003, Accounting practice in the new millennium: is accounting education ready to meet the challenge? *British Accounting Review*, 35 (2), 60-104
- Kaya, İ., Engin O., (2004), “*Yüksek Öğretim Kurumu İçerisinde Yer Alan Bir Bölümde Kalite İyileştirme Sürecine Yönelik Olarak Öğrenci Memnuniyetinin Ölçülmesi*”, *Journal of Engineering and Natural Sciences Mühendislik ve Fen Bilimleri Dergisi*, Sigma
- Mert, H., (2020), “*Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminin Yeterliliğine Yönelik Yeminli Mali Müşavirler Üzerinde Bir Araştırma*”, *Mali çözüm Dergisi*, Sayı 158, Mart-Nisan 2020, 103-120.